

DOI 10.31392/NPU-nc.series15.2023.10(170).19
УДК: 796.062.4:355.237.3

Зонов О.В.
доцент кафедри фізичного виховання, спеціальної фізичної підготовки і спорту Військового інституту танкових військ Національного технічного університету «Харківський політехнічний інститут»

Большаков О.О.
старший викладач кафедри фізичного виховання, спеціальної фізичної підготовки і спорту Військового інституту танкових військ Національного технічного університету «Харківський політехнічний інститут»

Замараєв М.Г.
викладач кафедри фізичного виховання, спеціальної фізичної підготовки і спорту Харківського національного університету Повітряних Сил імені Івана Кожедуба

Цепляєв Ю.В.
доцент кафедри фізичного виховання, спеціальної фізичної підготовки і спорту Військового інституту танкових військ Національного технічного університету «Харківський політехнічний інститут»

Івакін Т.В.
старший викладач кафедри фізичного виховання, спеціальної фізичної підготовки і спорту Військового інституту танкових військ Національного технічного університету «Харківський політехнічний інститут»

Романів І.В.
викладач кафедри фізичного виховання, спеціальної фізичної підготовки і спорту Національної академії сухопутних військ імені гетьмана Петра Сагайдачного

Гришко А.В.
старший викладач кафедри фізичного виховання, спеціальної фізичної підготовки і спорту Харківського національного університету Повітряних Сил імені Івана

ОСОБЛИВОСТІ НАВЧАННЯ РУПАШНОМУ БОЮ ВІЙСЬКОВОСЛУЖБОВЦІВ-ЖІНОК ВІЙСЬКОВИХ ЗАКЛАДІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ

Анотація. Відомо, що успіх військово-професійної діяльності залежить від особливостей процесу навчання та виховання, які необхідно будувати не тільки на підставі загальних психолого-педагогічних закономірностей, а й з урахуванням певних методів впливу, які відповідають особливостям курсантів. Умови сьогодення, зміни у напрямках військово-професійної діяльності та умови ведення бойових дій військовослужбовцями ЗС України на території держави проти агресора рф вимагають від рукопашного бою удосконалення комплексу засобів щодо навчання, виховання та формування у воїнів технічної, тактичної, фізичної і психічної готовності до дій у складних умовах ближнього бою.

У статті викладено основні результати експериментальних досліджень з апробації в реальних умовах освітнього процесу запропонованої експериментальної програми навчання військовослужбовців-жінок засобом рукопашного бою, які застосовуються під час практичних занять відповідно до програми навчання у ВЗВО (м. Львів) протягом навчального року. Мета застосування експериментальної програми навчання військовослужбовців жіночої статі полягала у підготовці курсантів до рукопашного бою та самооборони. Програма розрахована на термін навчання у ВЗВО: на 1, 2 та 3-му курсах – вивчення та тренування прийомів та дій, на 4-му та 5-му курсах – вдосконалення раніше вивчених прийомів та дій рукопашного бою при включення розділу до різних форм фізичної підготовки.

Ключові слова: військово-професійна діяльність, фізична підготовка, курсант, бойова підготовка, рукопашний бій, військовослужбовці-жінки.

Zonov O., Bolshakov O., Zamarayev M., Tseplyayev U., I.Taras, Romaniv I., Grishko A. Features of training for female military officers of military institutions of higher education. Abstract. It is known that the success of military-professional activity depends on the peculiarities of the learning and upbringing process, which must be built not only on the basis of general psychological and pedagogical laws, but also taking into account certain methods of influence that correspond to the characteristics of cadets. Today's conditions, changes in the directions of military and professional activity and the conditions for conducting combat operations by servicemen of the Armed Forces of Ukraine on the territory of the state against the aggressor of the Russian Federation require from hand-to-hand combat the improvement of the set of means for training, education and formation of soldiers in technical, tactical, physical and mental readiness for actions in difficult conditions of close combat.

The article presents the main results of experimental research on the testing in real conditions of the educational process of the proposed experimental program for training female servicemen in hand-to-hand combat, which are used during practical classes in accordance with the training program at the VZVO (Lviv) during the academic year. The purpose of the experimental training program for female servicemen was to prepare cadets for hand-to-hand combat and self-defense. The program is designed for the period of study at the VZVO: in the 1st, 2nd and 3rd years - study and training of techniques and actions, in the 4th and 5th years - improvement of previously learned techniques and actions of hand-to-hand combat with the inclusion of a section in various forms of physical preparation

Key words: military professional activity, physical training, cadet, combat training, hand-to-hand combat, female servicemen.

Постановка проблеми та її взаємозв'язок з важливими науковими та практичними дослідженнями.

Рукопашний бій як розділ фізичної підготовки є одним з найбільш ефективних засобів підготовки військовослужбовців до впевнених дій у бою. Заняття єдиноборствами, насамперед, допомагають вихованню морально-вольових якостей, психічної стійкості воїнів до мінливих ситуацій бойових дій [1, 4, 11]. У той же час це прекрасний засіб для розвитку та вдосконалення фізичних якостей: швидкості, координації, витривалості, сили, гнучкості та ін. Це визнано як українськими, так і зарубіжними військовими фахівцями.

Проведений аналіз показав, що у багатьох провідних арміях світу на службі перебувають і чоловіки і жінки. Наприклад, в Ізраїлі служба за призивом є обов'язковою і для чоловіків, і для жінок; в армії Франції проходять службу понад 24 000 жінок (8% від загальної чисельності особового складу; в армії США з понад 1420000 солдатів і офіцерів, які перебувають на дійсній службі, 205 тис. – жінки (понад 14%). У лавах Збройних сил України службу проходять близько 40 000 жінок, більшість із них – у штабах та підрозділах забезпечення, але є жінки – командири взводів, рот, батареї тощо, які безпосередньо задіяні до виконання бойових завдань проти агресора рф [2, 8].

Виконання бойових завдань підрозділами Збройних Сил України вимагає від них належного рівня військово-професійної підготовленості кожного військовослужбовця, зокрема його фізичного стану [3, 5].

Сучасні бойові дії не виключають виникнення між підрозділами, групами і окремими військовослужбовцями супротивних сторін ближнього бою, який може переходити в рукопашну сутичку, включаючи виконання рукопашних сутичок військовослужбовцями-жінками [1, 12]. Саме рукопашні сутички можуть виникати у випадках, коли застосування вогнепальної зброї з будь-яких причин неможливе або недоцільне.

Таким чином, навчання та підготовка військовослужбовців, у тому числі жінок, і підрозділів до ведення рукопашного бою має актуальне значення для підвищення боєздатності військ. Адже, рукопашний бій, будучи ефективним засобом підготовки військовослужбовців до дій у ближньому бою є прекрасним засобом удосконалення фізичної та психологічної готовності військовослужбовців, а також формування у них різноманітних рухових навиків.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Аналіз низки досліджень науковців [1, 5, 9] щодо виконання бойових завдань в населених пунктах, гірській місцевості, на обмеженій площі, в траншеях, у складних умовах надають нам можливість стверджувати про необхідність постійного вдосконалення якості військово-професійної підготовки майбутніх захисників нашої держави з метою подальшого успішного виконання ними завдань відповідно до займаної посади.

Одеров А.М., Романчук С.В. та ін. [8, 10, 12] у своїх працях доводять, що якісне та успішне виконання завдання бойової діяльності воїнами залежить від особливостей підготовки, виховання та навчання особового складу, які необхідно розвивати та удосконалювати, виходячи з умов сьогодення, практики та врахуванням особливостей готовності кожного військовослужбовця.

Мета дослідження – проаналізувати та експериментально обґрунтувати ефективність програми навчання рукопашного бою курсантів військового закладу вищої освіти.

Організація та методи дослідження. Дослідження проводилися на базі Національної академії сухопутних військ (м. Львів). У дослідження прийняло участь респонденти усіх курсів навчання. Експеримент був паралельним, прямим та будувався за схемою ідентичних груп. Для участі у дослідженні було сформовано контрольні (КГ) та експериментальні (ЕГ) групи на 1-му та 2-му курсах, одна ЕГ – на 3-му курсі. У якості КГ для курсантів 3-го курсу була сформована група з військовослужбовців-жінок старшого курсу. Зазначимо, що час на вивчення розділу «Рукопашний бій» в ЕГ 3-го курсу навчання та в КГ 5-го курсу був практично однаковим, що забезпечувало рівність умов під час проведення експерименту.

Групи, що беруть участь в експерименті, були сформовані зі штатних взводів у кількості: 1-й курс (ЕГ) – 26 осіб; 1-й курс (КГ) – 25 осіб; 2-й курс (ЕГ) – 15 осіб; 2-й курс (КГ) – 15 осіб; 3-й курс (ЕГ) – 12 осіб; 5-й курс (КГ) – 20 осіб. Для визначення рівня підготовленості випускників ВЗВО у курсантів 5-го курсу навчання застосовувалися контрольні вправи розвитку фізичних якостей (сили, швидкості та витривалості) та військово-прикладних навичок (прийоми рукопашного бою) відповідно до вимог Інструкції з фізичної підготовки і системи Міністерства оборони України [4, 6]. Ці результати були контрольними для курсантів 3 курсу навчання.

Навчально-тренувальні заняття з рукопашного бою з військовослужбовцями контрольних груп проводились згідно затвердженого тематичного плану та розпорядку дня під керівництвом викладачів кафедри ФВ, СФП і С Академії. Матеріально-технічне забезпечення та навчально-матеріальна база з фізичної підготовки під час занять з рукопашного бою були однаковими.

На початку експерименту було організовано перевірку рівня розвитку основних фізичних якостей особового складу КГ та ЕГ та володіння військово-прикладними навичками рукопашного бою. Рівень розвитку навичок рукопашного бою у курсантів 1-го курсу на початку експерименту не перевірявся у зв'язку з відсутністю занять, відповідно до робочої програми навчальних дисциплін.

З метою отримання об'єктивних даних нами використано теоретичні методи (аналіз та узагальнення літературних джерел й наукових даних), методи математичної статистики (середнє арифметичне – \bar{X} , стандартна помилка середнього – m_x для встановлення надійності статистичних взаємозв'язків між окремими показниками фізичної підготовленості) [7].

Результати досліджень опрацьовували методами математичної статистики з використанням пакету прикладних комп'ютерних програм «Statistica 7», ліцензія № АХ 908А290603АL.

Всі учасники нашого дослідження були проінформовані про участь в експерименті та надали свою інформовану згоду на участь в експерименті. Дослідження проводилися та були виконані відповідно до етичних стандартів Гельсінської декларації.

Виклад основного матеріалу дослідження.

Відомо, що військово-професійна діяльність особового складу Збройних Сил характеризується певними фізичними навантаженнями та психологічною напругою. Встановлено, що кожен військовослужбовець несе особисту відповідальність за свою фізичну підготовленість. Обов'язок систематичних занять фізичними вправами, пов'язаний з постійною готовністю до виконання поставлених завдань військово-професійної діяльності є важливою умовою для подальшого та успішного розвитку бойових дій [8, 10].

Порівняння показників рівня розвитку фізичних якостей у КГ та ЕГ 1-го курсу навчання на початку експерименту не виявив достовірних відмінностей у розвитку якостей «швидкість та сила» ($p>0,05$). Деяка різниця між ЕГ та КГ спостерігалася у результатах при аналізі «витривалість» ($p>0,05$). При переведенні тимчасових показників у бальний еквівалент згідно з ІФП достовірних відмінностей між групами за цією якістю не виявлено ($p>0,05$). За результатами перевірки груп встановлено відсутність між ними достовірних відмінностей у рівні фізичної підготовленості.

Порівняльний аналіз рівня фізичної підготовленості ЕГ та КГ 2-го курсу навчання та рівня сформованості військово-прикладних навичок рукопашного бою не виявив достовірних відмінностей між ними ($p>0,05$). Показники, що характеризують розвиток фізичних якостей у курсантів жіночої статі в КГ та ЕГ 3-го та 5-го курсів на початку експерименту представлені в табл. 1

Таблиця 1

**Порівняльний аналіз виконання нормативів навчальних груп
3-го (ЕГ) та 5-го (КГ) курсів навчання на початку дослідження (n=32)**

Перевірочні вправи		Показники навчальних груп						Різниця, %	t	p
		ЕГ (n=12)			КГ (n=20)					
		X1	Sx1	V%	X2	Sx2	V%			
Човниковий біг 10x10м, с або біг 60м, с	результат	28	0,3	3,4	9,3	2,1	4,1	-	-	-
	бал	95,2	2,5	8,2	74,9	16,6	23,4	27,1	1,2	>0,05
Згинання та розгинання рук в упорі лежачи, нахил тулуба вперед	результат	17,4	1,4	23,2	54,8	12,3	10,8	-	-	-
	бал	67,4	3,52	16,6	95,0	21,3	7,5	42	1,4	>0,05
Біг на 1км, с	результат	232	27	35,7	253	19	7,0	9,4	0,8	>0,05
Прийоми РБ		3	0,3	24,7	2,8	0,3	30,8	13,3	1,3	>0,05

Таким чином, рівень розвитку фізичних якостей та військово-прикладних навичок рукопашного бою в ЕГ та КГ на початку експерименту був практично однаковим і вірних відмінностей не мав.

Планові навчально-тренувальні заняття (по 90 хв) проводились фахівцями кафедри ФВ, СФП і С у закріплених групах, присутність на заняттях яких становила близько 80%. Навчальні заняття з особовим складом КГ проводились відповідно тематичного плану навчання на навчальний рік. В ЕГ, в на відміну від контрольної кількості годин на вивчення розділу «Рукопашний бій» було змінено відповідно до експериментальної програми.

На 5-му курсі навчання освітній процес будувався відповідно до вимог керівних документів, загальний час, що виділяється на засвоєння розділу «Рукопашний бій», становило 76 год, що на 2 год. більше загального часу експериментальної програми. Експериментальна програма відрізнялася принципово іншою послідовністю вивчення прийомів і дій рукопашного бою, активним застосуванням умовних і напівобумовлених поєдинків з партнером, а також періодичним проведенням навчальних сутичок з військовослужбовцями протилежної статі. Після закінчення навчання в рамках експериментальної програми курсанти всіх груп, що залучалися до експерименту були перевірені за вправами, що характеризують рівень розвитку фізичних якостей та військово-прикладних навичок з рукопашного бою, а також вміння застосовувати вивчені прийоми в бойовій ситуації, що моделюється або раптово виникають.

Результати перевірки швидкості, сили та витривалості у КГ та ЕГ, як і на початку експерименту, не виявили достовірних різниці між ними. Однак рівень розвитку витривалості у курсантів ЕГ 1-го курсу став істотно вищим і цим показником вони зрівнялися з КГ. Під час перевірки виявлено достовірну різницю ($p<0,05$) у володінні навичками та прийомами рукопашного бою в КГ та ЕГ. За цим показником усі ЕГ перевершили КГ.

Порівняльні показники наприкінці експерименту, що характеризують розвиток фізичних якостей та військово-прикладних навичок рукопашного бою у курсанток 3-го (ЕГ) та 5-го (КГ) курсів навчання наприкінці дослідження, представлені в табл. 2.

Таблиця 2

Рівень розвитку фізичних якостей та військово-прикладних навичок (РБ) військовослужбовці-жінок 3-го та 5-го (КГ) курсів навчання, (n=32)

Перевірочні вправи		Показники навчальних груп						Різниця, %	t	p
		ЕГ (n=12)			КГ (n=20)					
		X1	Sx1	V%	X2	Sx2	V%			
Човниковий біг 10x10м, с або біг 60м, с	результат	29,7	0,4	2,9	9,5	2,2	4,2	-	-	-
	бал	91,6	2,9	10,2	74,7	16,6	23,3	22,6	0,98	>0,05
Згинання та розгинання	результат	18,7	1,2	21,1	54,6	12,1	10,6	-	-	-

рук в упорі лежачи, нахил тулуба вперед, раз	бал	71,6	3,4	15	94,8	21,1	7,3	32,6	1,08	>0,05
Біг на 1км, с	результат	251	6,3	78	252	19	6,7	1,1	0,16	>0,05
Прийоми РБ		4,2	0,2	18	2,7	0,2	30,8	54,7	4,95	<0,05

Таким чином, результати експерименту довели значну ефективність запропонованої нами експериментальної програми підготовки курсанток ВЗВО з рукопашного бою. Аналіз результатів виконаної експериментальної роботи дозволяє зробити висновок про суттєвий позитивний вплив запропонованої програми на розвиток навичок рукопашного бою у курсантів жіночої статі. При цьому зберігається необхідна позитивна динаміка рівня фізичної підготовленості з усіх фізичних якостей.

Висновки. Таким чином, за результатами проведеного нами дослідження встановлено, що курсанти ЕГ показали не лише вищий (порівняно з КГ) рівень підготовленості у виконання прийомів з рукопашного бою, техніки виконання окремих прийомів та комплексів прийомів зі зброєю та без зброї ($p < 0,05$), а також, що найбільш значуще, достовірно вищу якість дій у варіативній «Бойовій ситуації». Результати виконання психомоторних тестів виявили у військовослужбовців ЕГ у порівнянні з КГ найкращі показники у швидкості та правильності орієнтування під час складних реакцій (реакції вибору, зорово-моторної координації) в більшості тестів в умовах емоційної напруги та змагання між респондентами. Важливо зазначити, що за період експерименту рівень загальної фізичної підготовленості в ЕГ та КГ був приблизно однаковим (на рівні оцінки «добре»), при цьому динаміка покращення показників виконання окремих вправ курсантів ЕГ була дещо вищою, аніж у КГ. Це підтверджує дані інших досліджень про позитивний вплив засобів та методів рукопашного бою на покращення загальної фізичної підготовленості військовослужбовців.

Література

1. Бурлаков А.Ю. Спрямоване використання прийомів єдиноборств, методів фізичної культури та бойових мистецтв Сходу під час підготовки юнаків (14-17 років) до рукопашного бою : *дис...канд. пед. наук* : 13.00.04 СДПУ імені А. С. Макаренка. Суми, 1999. 214 с [in Ukraine].
2. Данильченко В.А. (2012). Навчання техніки рукопашного бою на основі використання можливостей інформаційно-методичної програми «Правозахисник». *Молодіжний науковий вісник Волинського нац. ун-ту імені Лесі Українки*. 2012. № 6. С. 7-11 [in Ukraine].
3. Іванов О.Л. Модель формування готовності студентів – майбутніх офіцерів до рукопашного бою на основі бойового кикбоксингу [Електронний ресурс]. Вісник Національної академії Державної прикордонної служби України. 2012. Вип. 2. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vnads_2012_2_6 [in Ukraine].
4. Інструкція з фізичної підготовки в системі Міністерства оборони України (2021). Наказ Міністра оборони України від 05.08.2021 р. № 225. – Київ, 234 с [in Ukraine].
5. Кирпенко В., Романчук В., Романчук С. (2015). Спеціальна фізична підготовка як засіб підвищення ефективності професійної діяльності військовослужбовців Сухопутних військ. *Фізична активність, здоров'я і спорт*, Львів, №4(22). – С. 12-18 [in Ukraine].
6. Настанова з фізичної підготовки Сухопутних військ Збройних Сил України (2022). Наказ командувача Сухопутних військ Збройних Сил України від 14.02.2022р. № 36-ОД – Київ, 2022. – 94 с [in Ukraine].
7. Шиян БМ., Єдинак ГА., Петришин ЮВ. Наукові дослідження у фізичному вихованні та спорті : навч. посіб. Кам'янець-Подільський : Друкарня «Рута», 2012. 280 с. [in Ukraine].
8. A.Oderov S.Romanchuk V.Klymovych, A.Skaliy O.Nebozhuk (2022). Physical training – as one of the main subjects of combat training of soldiers of the armed forces. *Фізична активність і якість життя людини* []: зб. тез доп. VI Міжнар. науково-практ. Інтернет-конф. (23 червня 2022р.) /уклад.: А.В.Цюць, С.Я.Індика. – Луцьк: Волин. нац. ун-т ім. Лесі Українки, С. 27-28.
9. A.Oderov, V.Klymovych, S.Romanchuk et.al. (2020). Correlation of Physical Fitness and Professional Military Training of Servicemen. *SportMont Journal*. Vol. 18 (2). pp. 79-82. (doi: 10.26773/smj.200612).
10. A.Oderov, V.Klymovych, S.Romanchuk, O.Lesko, M.Korchagin (2019). Motivation of forming students healthcare culture on principles of interdisciplinary integration. *SportMont Journal*. Vol. 17 (3). pp. 79-83. doi: 10.26773/smj.191017.
11. Oderov A., V.Klymovych, M.Korchagin, O.Olkhovyi, S.Romanchuk (2019). The Influence of the System of Physical Education of Higher Educational School on the Level of Psychophysiological Qualities of Young People. *SportMont Journal*. Vol. 17 (2). pp. 93-97. doi: 10.26773/smj.190616.
12. Oderov, A., Romanchuk, S. (2022). Analysis of the level of physical fitness of cadets of the Military College of Sergeants at the stage of primary. *Sport i Turystyka. Środokowoeuropejskie Czasopismo Naukowe*, Vol. 5, no. 1, pp. 93-102.

References

1. Burlakov, A.Iu (1999) "Spryamovane vykorystannia pryiomiv yedynoborstv, metodiv fizychnoi kultury ta boiovykh mystetstv Skhodu pid chas pidhotovky yunakiv (14-17 rokiv) do rukopashnoho boiu" [Directed use of martial arts techniques, methods of physical culture and martial arts of the East during the training of young men (14-17 years old) for hand-to-hand combat] : *Ph.D. ped. Sciences: 13.00.04 SDPU named after A.S.Makarenko*. Sumy. p. 214 [in Ukraine].
2. Danylchenko, V. A. (2012) "Navchannia tekhniky rukopashnoho boiu na osnovi vykorystannia mozhlyvostei informatsiino-metodychnoi prohramy «Pravozakhysnyk»" [Training in hand-to-hand combat techniques based on the use of the possibilities of the information and methodical program "Human Rights Defender"]. *Volyn National Youth Scientific Bulletin. Lesya Ukrainka University* № 6. pp. 7-11 [in Ukraine].
3. Ivanov, O.L. (2012) "Model formuvannia hotovnosti studentiv – maibutnikh ofitseriv do rukopashnoho boiu na osnovi boiovoho kikkobsinhu" [A model of formation of readiness of students - future officers for hand-to-hand combat based on combat

- kickboxing]. Bulletin of the National Academy of the State Border Service of Ukraine, Issue. 2, URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vnadps_2012_2_6. [in Ukraine].
4. Instruksiiia z fizychnoi pidhotovky v systemi Ministerstva oborony Ukrainy (2021). Nakaz Ministra oborony Ukrainy vid 05.08.2021 r. № 225. – Kyiv, p. 234.
5. Kyrpenko, V., Romanchuk, V., Romanchuk, S. (2015). "Spetsialna fizychna pidhotovka yak zasib pidvyshchennia efektyvnosti profesiinoi diialnosti viiskovosluzhbovtiv Sukhoputnykh viisk". *Fizychna aktyvnist, zdorovia i sport*. 4(22). 12-18[in Ukraine].
6. Nastanova z fizychnoi pidhotovky Sukhoputnykh viisk Zbroinykh Syl Ukrainy (2022). *Nakaz komanduvacha Sukhoputnykh viisk Zbroinykh Syl Ukrainy* vid 14.02.2022r. № 36-OD – Kyiv, p. 94 [in Ukraine].
7. Shiyan, B. M., Iedynak, G. A., Petryshyn, Yu. V. (2012), *Naukovi doslidzhennya u fizychnomu vykhovanni ta sporti* [Scientific research in physical education and sports]. PE Oyum Publishing House, Kamianets-Podilsky. p. 280 [in Ukraine].
8. A.Oderov, S.Romanchuk, V.Klymovych, A.Skaliy, O.Nebozhuk (2022). Physical training – as one of the main subjects of combat training of soldiers of the armed forces. *Фізична активність і якість життя людини* []: зб. тез доп. VI Міжнар. науково-практ. Інтернет-конф. (23 червня 2022р.) /уклад.: А.В.Цьось, С.Я.Індика. – Луцьк: Волин. нац. ун-т ім. Лесі Українки, С. 27-28.
9. A.Oderov, V.Klymovych, S.Romanchuk, et.al. (2020). Correlation of Physical Fitness and Professional Military Training of Servicemen. *SportMont Journal*. Vol. 18 (2). pp. 79-82. (doi: 10.26773/smj.200612).
10. A.Oderov, V.Klymovych, S.Romanchuk, O.Lesko, M.Korchagin (2019). Motivation of forming students healthcare culture on principles of interdisciplinary integration. *SportMont Journal*. Vol. 17 (3). pp. 79-83. doi: 10.26773/smj.191017.
11. Oderov A., V.Klymovych, M.Korchagin, O.Olkhovyi, S.Romanchuk (2019). The Influence of the System of Physical Education of Higher Educational School on the Level of Psychophysiological Qualities of Young People. *SportMont Journal*. Vol. 17 (2). pp. 93-97. doi: 10.26773/smj.190616.
12. Oderov, A., Romanchuk, S. et.al. (2022). Analysis of the level of physical fitness of cadets of the Military College of Sergeants at the stage of primary. *Sport i Turystyka. Środkowoeuropejskie Czasopismo Naukowe*, Vol. 5, no. 1, pp. 93-102.

DOI 10.31392/NPU-nc.series15.2023.10(170).20
УДК.796.3373(477.83)

Карпа І.Я.
кандидат наук з фізичного виховання та спорту, доцент
Львівський державний університет фізичної культури ім. Івана Боберського, м.Львів

Ріпак І.М.
кандидат наук з фізичного виховання та спорту, доцент
Львівський державний університет фізичної культури ім. Івана Боберського, м.Львів

Лобасюк В.С.
старший тренер відділення футболу, спеціаліст вищої категорії, Заслужений тренер України,
Львівський фаховий коледж спорту, м.Львів

Федюк А. М.
викладач кафедри футболу, майстер спорту України
Львівський державний університет фізичної культури ім. Івана Боберського м.Львів

ОСОБЛИВОСТІ ФУНКЦІОНУВАННЯ НАВЧАЛЬНИХ ВІДДІЛЕНЬ З ВИДУ СПОРТУ У СПОРТИВНИХ ШКОЛАХ ЛЬВІВЩИНИ

Одним із основних факторів, які визначають динаміку даних показників є стелінь розвитку організацій в системі підготовки спортивних резервів: дитячо-юнацьких спортивних шкіл, спеціалізованих дитячо-юнацьких шкіл олімпійського резерву, шкіл вищої спортивної майстерності і училищ фізичної культури. Встановлено, що найбільш популярним серед літніх олімпійських видів спорту, тому і масовим видом у спортивних школах є футбол, а також достатньо високий рівень популярності серед дітей на Львівщині має легка атлетика. Найбільш популярним серед не олімпійських видів спорту на Львівщині є шахи. Результати дослідження встановили, що у Львівській області є 2257 навчальних груп, найбільша кількість це – групи початкової підготовки. Така популярність свідчить про підвищений інтерес дітей до занять зазначеними видами спорту, як в регіоні, так і в країні, світі. Одержані результати дослідження, спрогнозують направленість фізкультурно-спортивних інтересів і потреб, а також виявлять тенденції розвитку окремих видів спорту в регіоні.

Ключові слова: відділення, олімпійські види, не олімпійські види, спортивні школи, регіон, спорт.

Karpa Ihor, Ripak Ihor, Lobasyuk Vitaliy, Fediuk Andrii. Peculiarities of the functioning of sports education departments at sports schools of Lviv region. One of the main factors that determine the dynamics of these indicators is the degree of development of organizations in the system of training sports reserves: children's and youth sports schools, specialized children's and youth schools of the Olympic reserve, schools of higher sports skills and schools of physical culture. Football is the most popular among summer Olympic sports, and therefore a popular sport in sports schools, and also the athletics has a fairly high level of popularity among children in Lviv region, that is established. Chess is the most popular among non-Olympic sports in Lviv